

Розділ 1

Студію було сповнено п'яним ароматом троянд, і, коли легкий літній вітерець гойдав дерева в саду, всередину крізь відчинені двері долинав густий запах бузку та ніжні пахощі рожевих квітів глоду.

Із того кутка дивана, вкритого перським килимом, де лежав лорд Генрі Воттон і, за звичкою, одну за одною курив сигарети, він міг споглядати мерехтіння медового цвітіння рокитника, чие тремке гілля, здавалося, ледве витримувало ношу настільки сліпучої краси. Час від часу шовковими шторами, що затуляли величезне вікно, прослизали дивовижні тіні птахів, на мить пробуджуючи в ньому спогади про Японію. Він пригадав бліді, жовті обличчя токійських художників, які за допомогою живопису, що за своєю суттю є нерухомим мистецтвом, намагалися передати відчуття стрімкості й руху. Приглушене дзижчання бджіл, які продиралися між довгих стебел некошеної трави чи монотонно кружляли довкола вкритих золотим пилом квітів кучерявої жимолості, все більше обтяжувало тишу. Слабкий гуркіт Лондона долинав, мов важка басова нота далекого органа.

Посеред студії на мольберті стояв портрет молодої людини надзвичайної вроди. Неподалік від мольберта сидів сам автор картини, Бейзил Голворд, чие раптове зникнення декілька років тому викликало неабиякий суспільний резонанс та породило безліч дивних домислів.

Художник розглядав граційну, вродливу фігуру, яку він так майстерно відтворив на полотні. Його обличчя прикрашала задоволена посмішка. Здавалося, вона застигне на вустах. Але раптом він різко підвівся і, заплющивши очі, притиснув пальці до повік, ніби намагаючись прогнати в нетрі свідомості дивний сон, із якого не хотів прокидатися.

— Це твоя найкраща робота, Бейзиле, найкраща з усього, що ти написав, — мляво промовив лорд Генрі. — Ти обов'язково маєш надіслати її на виставку в Гросвенор наступного року. Академія занадто велика і вульгарна. Щоразу, коли я туди навідуюся, там або забагато людей, через що я не можу роздивитися картини, що,

звісно, жахливо, або ж забагато картин, через що я не можу побачити людей, що іще гірше. Отже, Гросвенор – це саме те, що потрібно.

– Не впевнений, що взагалі десь її виставлю, – відповів художник, задираючи голову в тій чудернацькій манері, з якої колись кепкували його друзі в Оксфорді. – Ні, я ніде її не виставлятиму.

Лорд Генрі підвів брови і з подивом глянув на нього крізь тонкі блакитні кільця диму, що, згортаючись у дивовижний спосіб, тягнулися від його просякнутої опіумом сигарети. – Ніде не виставлятимеш? Чому, друже мій? Чого ж так? Ви, художники, дивні люди! Будь-якою ціною хочете здобути гарну репутацію, але, щойно її отримавши, намагаєтеся викинути її на смітник. Це дурість, бо єдине, що може бути гірше за твоє повсюдне обговорення, це повсюдне мовчання про тебе. Цей портрет підніме тебе на рівень вище за всіх молодих людей Англії і змусить старих ревнувати, якщо, звичайно, старі взагалі здатні на якісь почуття.

– Я знав, що ти кепкуватимеш із мене, – відповів Бейзил, – але я справді не можу виставити цей портрет. Я вклав у нього забагато себе.

Лорд Генрі розсміявся, потягуючись на дивані.

– Так, я знав, що ти глузуватимеш із мене. Проте це чиста правда.

– Ти вклав забагато себе у цей портрет! Йй-богу, Бейзиле, я навіть не знав, що ти такої високої думки про себе! Чесно кажучи, не бачу між вами нічого спільного. Глянь-но на своє грубе, вольове обличчя, на вугільно-чорне волосся і на цього Адоніса, ніби створеного зі слонової кості й пелюсток троянд. Любий Бейзиле, цей молодий чоловік виглядає, мов Нарцис, а ти... в тебе такий, знаєш, інтелектуальний вигляд. Але справжня краса закінчується там, де починається інтелектуальний вигляд. Інтелект сам по собі – річ надмірна, він руйнує гармонію обличчя. Щойно хтось поринає в роздуми, з його обличчям коїться щось страшне: більша ніс, лоб тощо. Подивися на успішних учених мужів, які вони огидні! Винятком тут є хіба що церковники. Але ж вони взагалі не намагаються думати. Єпископ у свої вісімдесят років каже точнісінько те саме, що його навчили казати у вісімнадцять, і виглядає

він просто чудово. Твій загадковий друг, чийого імені ти мені ніколи не називав і чиїм портретом я справді зачарований, ніколи не думає. Я більш ніж упевнений у цьому. Він є тим прекрасним безмозким створінням, яке мусить прикрашати наш дім у будь-яку пору року: взимку – щоб замінити нам квіти, влітку – аби охолодити наш розум. Отже, не лести собі, Бейзиле, ти ані крапельки на нього не схожий.

– Ти не зрозумів мене, Гаррі, – відповів художник. – Звичайно ж, я не схожий на нього. Я чудово це усвідомлюю. Насправді я анітрохи не хотів би бути подібним до нього. Стенаєш плечима? Але я кажу тобі чисту правду. Людей, які виділяються серед інших розумом чи вродою, завжди переслідує лиха доля, та сама лиха доля, що штовхає королів на хибні кроки. Значно краще не виділятися в натовпі. Всі лаври завжди дістаються бридким і тупим. Вони сидять собі, наче нічого й не сталося, і, роззявивши рота, спостерігають за тим, як інші змагаються між собою. Звідки їм знати, що таке поразка, коли вони й гадки не мають про те, що таке перемога. Їхнє життя ідеальне: безтурботне, глухе до чужих проблем. Вони нікому не заподіють шкоди, та і їх ніхто не чіпає. А ось нам доведеться страждати, причому тяжко страждати, за те, чим боги обдарували нас: тобі, Гаррі, – за титул і достаток; мені – за розум і талант, хай би який він був; Доріанові Грею – за вроду.

– Доріан Греї? То так звати цього юнака? – запитав лорд Генрі, підходячи до Бейзила Голворда.

– Так, це його ім'я. Я не хотів тобі його називати.

– Але чому?

– Навіть не знаю, як це тобі пояснити. Розумієш, якщо хтось мені дуже подобається, я нікому не називаю його імені. Оскільки це означатиме для мене втрату певної його частки з моєї власної волі. Таємниці стали моїм новим захопленням. Вони – єдине, що надає сучасному життю присмаку містичності й дивовижності. Будь-яка буденна дрібниця стає чарівною, якщо її сховано від чужих очей. Щоразу, залишаючи місто, я не кажу про це своїм рідним. Щойно я повідомив би їх, умить втратив би задоволення від подорожі. Я знаю, це виглядає трохи дивно, але це справді наповнює життя романтикою. Ти, напевно, вважаєш мене найвним дурнем?

— Анітрохи, — відповів лорд Генрі, — анітрохи не вважаю, мій любий Бейзиле. Ти, здається, забув, що я одружений, а взаємний обман є запорукою щасливого подружнього життя. Я ніколи не знаю, де моя дружина, і моя дружина ніколи не знає, що я роблю. Якщо ми зустрічаємося, — а ми зустрічаємося час від часу, коли вечеряємо разом або йдемо на прийняття до Герцога, — ми розповідаємо одне одному найбезглуздіші історії з найсерйознішими виразами облич. Моя дружина — справжня майстриня, вона робить це набагато краще, ніж я. Вона ніколи не плутається в датах, на відміну від мене. Іноді мені хотілося б, щоб вона помилилась, але вона лише кепкує з мене.

— Я ненавиджу твою манеру говорити про своє подружнє життя, Гаррі, — сказав Бейзил Голворд, прямуючи до дверей, що вели до саду. — Я вважаю, що ти насправді зразковий сім'янин, але чомусь уперто приховуєш власні чесноти. Дивна ти людина! Ніколи не говориш нічого морального, але ж ніколи не робиш нічого аморального. Твій цинізм — лише поза.

— Бути самим собою — теж поза, до того ж найогидніша! — вигукнув лорд Генрі, сміючись. Молоді люди вийшли в сад і сіли на бамбукову лавку в тіні лаврового куща. Сонячне світло відбивалося від лискучого листя. У траві мерехтіли білі маргаритки.

За якийсь час лорд Генрі дістав годинника.

— Мені вже час іти, Бейзиле, — пробурмотів він. — Але перш ніж піти, я наполягатиму, щоб ти відповів на запитання, яке я поставив раніше.

— На яке запитання? — промовив художник, не підводячи очей від землі.

— Ти чудово розумієш, на яке.

— Не зовсім, Гаррі.

— Ну що ж, я тобі нагадаю. Я хочу, щоб ти пояснив мені, чому не виставлятимеш портрет Доріана Грея. Я хочу знати справжню причину.

— Я вже називав її тобі.

— Ні, ти цього так і не зробив. Ти сказав, що в цій картині забагато тебе самого. Це звучить якось по-дитячому.